

Конотоп Олена

**кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мов і методики їх
викладання**

Національного університету «Чернігівський колегіум»

імені Т. Г. Шевченка

ВАЖЛИВІСТЬ ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ІНШОМОВНОЇ НАВЧАЛЬНО-СТРАТЕГІЧНОЇ

КОМПЕТЕНТНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

У сучасному глобалізованому світі зростає потреба у фахівцях, здатних ефективно функціонувати в міжнародному професійному середовищі. Володіння іноземними мовами є не просто додатковою перевагою, а необхідною умовою конкурентоспроможності на ринку праці. Однак традиційні підходи до іноземної підготовки студентів часто не відповідають викликам сьогодення, особливо в умовах невизначеності та освітніх дефіцитів. Формування іноземної навчально-стратегічної компетентності (ІНСК) у студентів закладів вищої освіти (ЗВО) постає як один із пріоритетних напрямів модернізації освітнього процесу, що сприяє підвищенню якості підготовки майбутніх фахівців та їхньої адаптивності до постійно змінюваних умов професійної діяльності.

ІНСК являє собою інтегративну якість особистості, що включає систему знань, умінь, навичок та особистісних якостей, необхідних для ефективного оволодіння іноземною мовою та її використання в професійній діяльності. Теоретичний аналіз проблеми формування ІНСК у студентів ЗВО дозволяє виділити такі її структурні компоненти: **1) когнітивний компонент** - система знань про стратегії та тактики оволодіння іноземною мовою, методи самостійної роботи, способи подолання труднощів у процесі вивчення мови; **2) діяльнісний компонент** - практичні вміння та навички застосування мовних стратегій, здатність до самостійного планування, організації та контролю власної

іншомовної навчальної діяльності; **3) мотиваційно-ціннісний компонент** - усвідомлення значущості іноземної мови в професійній діяльності, стійка мотивація до її вивчення, позитивне ставлення до процесу оволодіння мовою; **4) рефлексивний компонент** - здатність до самоаналізу та самооцінки власних досягнень у вивченні іноземної мови, корекції власної іншомовної навчальної діяльності; **5) адаптивний компонент** - здатність швидко пристосовуватися до нових умов навчання, долати освітні дефіцити та невизначеність, знаходити альтернативні шляхи вирішення проблем.

Сучасний освітній процес характеризується значним ступенем невизначеності, що пов'язано з такими факторами, як: глобальні кризові явища (пандемія, збройні конфлікти, економічні кризи); стрімкий розвиток інформаційних технологій та діджиталізація освіти; трансформація ринку праці та зміна вимог до фахівців; необхідність постійного оновлення змісту освіти; скорочення аудиторних годин на вивчення іноземних мов; різноманітність мовної підготовки студентів; обмеженість доступу до автентичних ресурсів та мовного середовища. У таких умовах формування ІНСК набуває особливої значущості, оскільки забезпечує: підвищення ефективності самостійної роботи студентів; розвиток здатності до автономного навчання; формування вміння раціонально використовувати доступні ресурси; розвиток критичного мислення та креативності; подолання психологічних бар'єрів у вивченні іноземної мови; підвищення мотивації до навчання; формування готовності до неперервної освіти.

Для ефективного формування ІНСК у студентів ЗВО необхідно створити відповідні педагогічні умови: **1) організаційно-педагогічні умови**: інтеграція традиційних та інноваційних технологій навчання; впровадження елементів дуальної освіти; створення інформаційно-освітнього середовища; забезпечення диференціації та індивідуалізації навчання; організація проєктної діяльності; впровадження елементів проблемного навчання; використання змішаного та перевернутого навчання; **2) методичні умови**: розробка навчально-методичного

забезпечення з урахуванням компетентнісного підходу; використання інтерактивних методів навчання; впровадження технологій розвитку критичного мислення; застосування методів активного навчання; використання автентичних матеріалів; інтеграція мовних та професійних дисциплін; впровадження технологій кооперативного навчання; **3) психолого-педагогічні умови:** створення позитивного психологічного клімату на заняттях; формування мотивації до вивчення іноземної мови; розвиток емоційного інтелекту студентів; формування рефлексивних умінь; подолання мовного бар'єру; розвиток самостійності та відповідальності студентів; формування позитивної Я-концепції.

У сучасних умовах невизначеності та освітніх дефіцитів формування ІНСК у студентів закладів вищої освіти набуває особливої актуальності. ІНСК забезпечує не лише ефективне оволодіння іноземною мовою, а й розвиток важливих професійних якостей, таких як самостійність, відповідальність, критичне мислення, адаптивність та готовність до неперервної освіти. Впровадження компетентнісного підходу до іншомовної підготовки студентів, створення відповідних педагогічних умов, використання інноваційних методів та засобів навчання сприятиме формуванню ІНСК та підвищенню якості підготовки майбутніх фахівців. Подальші дослідження проблеми формування ІНСК у студентів ЗВО доцільно спрямувати на розробку та експериментальну перевірку моделі формування ІНСК в умовах змішаного та дистанційного навчання, створення інноваційних методик оцінювання рівня сформованості ІНСК, а також на вивчення особливостей формування ІНСК у студентів різних спеціальностей.

Література

Конотоп О. С. Теорія і практика формування у майбутніх учителів початкової школи англомовної навчально-стратегічної компетентності в аспекті міжкультурного спілкування : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02 / Київський національний лінгвістичний університет. Київ, 2025. 450 с.